

סימן כ

מצות מקרא קדש בשבת

כתב הרמב"ן, וטעם מקראי קדש, שיהיו כולם קרואים ונאספים להקבץ בבית האלוקים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפילה ✦ הרי מפורש בכתוב שאף בשבת איכא מקרא קדש, ובשבת ליכא עליה לרגל ✦ נראה להוכיח מכאן שקדושת בית הכנסת היא מהתורה ואיקרי בית האלוקים ✦ ואולי מה"ט איכא חובת תפילה בבית הכנסת מהתורה גם בליל שבת ויו"ט ✦ נמצא שהלל ביו"ט ובשבת מהתורה, והוא מדין מקרא קדש ✦ מבאר דמוסיפין בפסוקי דזמרה את הלל הגדול ופסוקי נשמת כל חי לקיום מצות מקרא קדש בבית הכנסת ✦ וא"כ צריך לאמרם בעמידה ✦ מברר עפ"י האמור ענין נשיאת כפים בגבולין

כתב הרמב"ן (ויקרא כג, ב) וז"ל, וטעם מקראי קדש, שיהיו ביום הזה כולם קרואים ונאספים לקדש אותו, כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלוקים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפילה והלל לאל בכסות נקיה, ולעשות אותו יום משתה וכו'. ע"כ. יעו"ש כל דבריו.

מימות הרגל, ברם אינו ברור, דאולי אף לזה סגי בפעם אחת.

אמנם הרי מפורש שם בפסוק, שאף בשבת איכא מקרא קדש, ובשבת ליכא עליה לרגל, ובשלמא העם הנמצאים בירושלים יכולים לקיים מצוה זו בבואם להתפלל בעזרה, אבל מה יעשו כל העם היושבים בעריהם.

ומכאן מדבריו, שיש מצוה מן התורה להתאסף בבית האלוקים במועדים לתפילה והלל, ואפשר שזה מתקיים במצות עליה לרגל, אלא שבעליה לרגל הרי סגי בפעם אחת כל זמן הרגל, ומצות מקרא קדש לכאורה היא בכל יום

ולכאורה נראה להוכיח מכאן שקדושת בית הכנסת היא מהתורה, ואיקרי בית האלוקים, וממילא מתקיימת מצוה זו בבית הכנסת, דאילו להפוסקים שנקטו שקדושת בית הכנסת היא רק

מדרכנן, א"כ תקשי איך תתקיים מצות מקרא קדש^א.

ויש לציין מה שהביא רש"י (יהושע פרק ג' פסוק ד') בשם המדרש תנחומא, שלכן הרחיקו רק אלפים אמה בין המחנה ובין הארון כשעברו את הירדן ובמלחמת יריחו, כדי שיהיה בתוך תחום שבת שיוכלו לבא שם להתפלל, עי"ש. ולפי הרמב"ן הוא מבואר היטב, שהוא כדי לקיים מצות מקרא קדש בבית האלוקים, שהרי אז עדיין לא היו בתי כנסת אחרים, ואף בשבת איכא מקרא קדש, וכמש"נ.

ותו חזינן מדברי הרמב"ן, דאע"פ שחולק על הרמב"ם שמונה את התפילה במצוות עשה, מ"מ אף הוא ס"ל שיש חיוב תפילה מהתורה בשבתות ויו"ט, ולא משום מצות תפילה, אלא משום מצות מקרא קדש, ואולי מה"ט איכא חובת תפילה בבית הכנסת מהתורה גם בליל שבת ויו"ט.

ויעוין מקרא העדה פרשת ויצא סי' קכ"א, שהובאה שיי

הפוסקים דתפילת ערבית בשבת היא חובה ולא רשות כבשאר ימות השנה, ואולי הוא מה"ט והוי גם דין תורה, ואכן צ"ע, אם באמת איכא מצות מקרא קדש גם בלילה וגם ביום, או דסגי ביום.

ולענין הלל, אכן שיי הרמב"ן בהשגות לספר המצוות שרש א', שהלל ביו"ט מהתורה או משום מצות שמחה או מהלכה למשה מסיני, וראה מש"כ בס"ד באוצר מפה"ת סוכה מב, ב. והכא נמצא שהוא מדין מקרא קדש ואף בשבתות, ואכן הרמב"ן הזכיר בהשגות שם הפסוק, וביום שמחתכם ובמועדיכם, ולדעת הספרי פרשת בהעלותך הפי' ביום שמחתכם היינו שבתות, ומ"מ הכא מבואר שהוא מדין מקרא קדש, ואפשר שזה שמוסיפין בפסוקי דזמרה את הלל הגדול וכן פסוקי נשמת כל חי, הוא בא לקיום מצות מקרא קדש בבית הכנסת.

ועפ"י האמור יש לדון בדברי הגר"ח^ב, על מש"כ המג"א

א. ועיין שו"ת חלקת יואב או"ח סי' ד', שהאריך בנידון זה, אי קדושת ביהכנ"ס היא מהתורה. ועיין בפקודי העדה פי"ט מה' סנהדרין ה"ו אות י"ח.

ב. נדפסו בקובץ זיכרון אש תמיד ע' תקמב – תקמג.